Vilém Prečan (Hannover)

. . . O tom, že memoranda k otázce odsunu Němců jsou autentická, byť jsou někdy rozšiřována pod kryptonymy (jako např. Bohemus), není snad už sporu. Pravděpodobně se už mezi rozumnými lidmi v exilu nebo „doma" nenajde nikdo, kdo by je označil za falsifikáty napsané za sudetoněmecké nebo jiné peníze, anebo za výtvory sepsané „v pražských služebnách Státní bezpečnosti". Chtěl bych však navíc říci, že takové a podobné kritické diskuse — ať už se týkají odsunu Němců nebo Pražského jara 1968 — považuji za zcela legitimní, oprávněné a potřebné.

Národ či společenství, které nechce jen pasívně čekat na svou příští historickou šanci, ale také ji pomoci spoluvytvářet a na takovou šanci se připravovat, cítí, že je nezbytné zamýšlet se nad vlastní minulostí, nad vším, co jej formovalo a poznamenávalo, co bylo ve vlastní minulosti velké a co malé, jaké byly příčiny proher nebo vlastních selhání v kritických momentech státního a národního vývoje.

Nelze se vyhýbat otázkám jen proto, že jsou palčivé, že mohou způsobit polemiku, že jsou těm či oněm nepříjemné. K čemu by byla neoficiální kultura a v jejím rámci neoficiální historiografie, oč by byla lepší než ta oficiální, zglajchšaltovaná, kdyby si dala režimem nebo pochybnými pragmatickými hledisky vnutit, čím se má zabývat a čím nikoli? Režim může zdánlivě zneužít některých aspektů takových diskusí, ale hledání pravdy je ve svých konečných důsledcích každé lživé propagandě smrtelně nebezpečné. A o více než o **hledání pravdy o sobě** přece v dané situaci československé i evropské vůbec nejde.

Podezírat takové diskuse nebo jejich publikování z nekalých úmyslů, vidět za tím tlak německého nebo jakéhokoli jiného prostředí či cizích zájmů, znamená ve skutečnosti převzít logiku myšlení „reálněsocialistických" ideologů a propagandistů. Ti totiž všechny nepříjemné pravdy, fakta a diskuse označují za imperialistickou propagandu, za našeptává-

ní třídního nepřítele, zkrátka za práci „v žoldu“. Snad bychom se ve všech generačních, politických a světonázorových vrstvách exilu i domácího svobodného myšlení měli dokázat zamyslet nad jednou pasáží Slova k odsunu. Cituji podle smyslu: „Časový odstup, který umožnil hlubší poznání funkce **vlastního** totalitního státu a jeho nástrojů společenské manipulace, a **osobní zkušenost miliónů oklamaných a zneužitých** vyzývá k nutnosti soudit německý národ . . . se spravedlivějším a adekvátnějším nadhledem.“